

Asia: VN/14961/2024

Lausuntopyyntö keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmasta (KAISU3)

Toimenpideohjelma tavoitteiden saavuttamiseksi

Avovastaus

-

Liikenne

Avovastaus

-

Maatalous

Avovastaus

-

Rakennusten erillislämmitys

Avovastaus

-

Työkoneet

Avovastaus

-

Jätehuolto

Avovastaus

Westenergy Oy kiittää mahdollisuudesta kuulemiseen koskien keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaa ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Westenergy haluaa kiinnittää huomiota suunnitelmassa esitettyihin perusteluihin jätehuollon päästökehityksestä. Suunnitelmassa on tunnistettu jätteenpolton päästöjä lisäävä vaikutus osana jätehuollon kokonaispäästöjen kehitystä mutta tarkasteltu mielestämme jätteiden tuontia tämän kehityksen aiheuttajana puutteellisesta näkökulmasta. On syytä huomioida, että jätteiden tuonnin taustalla on Suomessa olemassa olevan (EU-mittakaavassa rajallisen) kapasiteetin rinnalla se, että jätehuollon markkina on eurooppalainen ja se, ettei läheskään kaikissa EU-jäsenmaissa ole riittävästi omaa kapasiteettia kierrätykseen kelpaamattoman jätteen jätehierarkian mukaiseen käsittelyyn.

EU:n jäsenmaille asettamat velvoitteet kaatopaikkaamisen vähentämiseksi voimistavat tulevaisuudessa tätä tuontitrendiä. Jätteen energiahyödyntämisen kannalta Pohjoismaat kuten Suomi ovat kierrätyskelvottomille jätelajeille ja rejekteille luontainen käsittelijä, sillä täällä voidaan hyödyntää kaukolämpöverkoissa myös jätteestä muodostuva lämpö. Ongelmaksi tuontijätteen polttamisessa jäävätkin etupäässä ilmastopäästöt, jotka nekin ovat ratkaistavissa CCUS-tekniikalla. Westenergyn näkemys on, että jätteenpolttolaitoksia tulee ohjata vahvasti hiilidioksidin talteenottoon.

Westenergy Oy on tunnistanut tarpeen vähentää jätteenpolton päästöjä ja saada kierrätykseen kelpaamattoman jätteen hiili kiertoon uusiksi tuotteiksi jo vuonna 2019 valmistuneessa strategiassaan. Olemme tämän strategian pohjalta kehittäneet hiilidioksidin talteenoton, hyötykäytön ja varastoinnin ratkaisuja ja valmistelleet vuodesta 2023 alkaen täyden mittakaavan hiilidioksidin talteenottolaitosta. Tämä ECCU-hanke mahdollistaa valmistuessaan täysimääräisen noin 190 000 hiilidioksiditonniin vuotuisen talteenoton Westenergyn laitokselta ja sen nesteytyksen niin sähköpolttoaineiden kuin pysyvämpien hiilituotteiden valmistusta varten. Hankkeen esisuunnittelu on valmistunut pääpiirteittäin kesän 2025 aikana ja uusi laitos on teknisessä mielessä investointivalmis.

Näkemyksemme on, että tulevaisuuden jätteenpolttolaitosten pitää kyetä kierrättämään niin jätteen sisältämä energia kuin materiaalitkin täysimääräisesti takaisin kiertotalouden prosesseihin. Parhaimmillaan tämä mahdollistaa yhdessä muiden kierrätysratkaisujen kanssa suljetun hiilen kierron. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi tarvitaan edelleen vahvempia kansallisia toimia ja vaikuttamista EU-päätöksentekoon, jotta kaatopaikkauksen tai pelkästään sähköä tuottavan jätteenpolton sijaan kierrätyskelvottomia eurooppalaisia jätevirtoja käsiteltäisiin siellä, missä se on kustannustehokkainta toteuttaa vähäpäästöisesti, päästöttömästi tai hiilinegatiivisesti. Pidämme epätodennäköisenä arvioita jätteenpolttokapasiteetin kasvusta, sillä energia- ja varsinkin kaukolämpömarkkinan muutokset, energian tarve ja hinta asettavat osaltaan rajoitteita jätteen energiahyödyntämiselle Suomessa.

Westenergy pitää suunnitelmassa mainittuja kansallisia toimenpiteitä, kuten CCUS-hankkeiden tukimekanismeja sinänsä tervetulleina keinoina edistää edellä mainitun skenaarion toteutumista. Tavoiteltu 0,3 Mt hiilidioksidiekvivalentin päästövähennys on kuitenkin varsin maltillinen verrattuna siihen potentiaaliin, mitä koko nykyisen jätteenpolttokapasiteetin tuottaman hiilidioksidin

talteenotto tai edes merkittävä osa siitä voisi mahdollistaa. Pelkällä rahoituksella ei tavoitteeseen päästä.

Nykyisellään liiketaloudellisesti kannattavimpia ovat sähköpolttoaineiden tuotantoon liittyvät hiilidioksidin talteenottoratkaisut, jotka nekin kipuilevat monimutkaisen ja lyhytnäköisen EU-sääntelyn kanssa. Hiilidioksidin pysyvää varastointia haittaa korkeiden kustannusten ja puutteellisen poistomarkkinan ohella erityisesti Suomesta puuttuva infrastruktuuri, joka koskettaa muitakin teollisia hiilidioksidilähteitä kuin jätteenpolttolaitoksia. Infrastruktuurihankkeissa on otettu Suomessa joitakin askelia mutta teollisten hiilidioksidilähteiden sijoittuminen edellyttää toimia volyymien kerryttämiseksi useissa osissa maata ja näemme, että rajallisia julkisia resursseja tulisi kohdentaa näihin toimiin.

Westenergy tukee erityisesti CCU-tekniikoiden käyttöönoton mahdollistamista neitseellisen fossiilisen hiilen käytön vähentämiseksi. Fossiilisten hiilivetyjen käyttö muovien valmistukseen on merkittävä jätehuollon ilmastopäästöjen juurisyy, johon jätteenpolttolaitoksilla on rajalliset keinot vaikuttaa, koska jätteen käsittelijät eivät laske näitä tuotteita markkinoille. Neitseellistä fossiilista alkuperää olevien polymeerien korvaaminen pelkästään mekaanisen kierrätyksen ja pyrolyysin tuotteilla ei riitä kattamaan muovien kysyntää, vaan myös kierrätyskelvottoman jätteen hiili on valjastettava samaan ketjuun. YK:n muovisopimuksen hidas eteneminen sekä energia- ja materiaaliturvallisuuden akuutit tarpeet puoltavat sitä, että luodaan kotimaassa ja EU:n sisämarkkinoilla edellytykset käyttää jo nykyisissä tuotteissa olevaa hiiltä ja valmistaa siitä uusia hiiltä varastoivia tuotteita. Näiden tuotteiden elinkaaren päässä hiilidioksidin talteenotto tukee jälleen materiaalikierrätystä siltä osin, kun syntyy muuhun kierrätykseen kelpaamatonta jätettä.

Polttoaineita pitkäikäisempien hiiltä varastoivien tuotteiden osalta ongelmana on, että niiltä puuttuvat tällä hetkellä joitakin poikkeuksia (mineralisointi) lukuun ottamatta ohjaava sääntely ja kannustimet ja sitä kautta markkinat. Juuri näiden pysyvämpien tuotteiden avulla olisi todennäköisesti mahdollista saavuttaa merkittävä kiertotalousvaikutus, varsinkin jos tuotteiksi kierrätetty jätteen hiili huomioitaisiin asianmukaisesti kierrätysasteiden laskennassa. Markkinan synnyttäminen hiilen sidonnalle tuotteisiin edellyttää nykyistä nopeampia EU-tason toimenpiteitä ja Westenergy toivoo Suomen ottavan asiassa voimakkaamman ja proaktiivisemman kannan EU-tasolla, mitä esitetty suunnitelma ei riittävästi tee.

Politiikkatoimissa tulisi huomioida, että innovatiivista uutta teknologiaa edustavien talteenottolaitosten investointituet ovat merkittävä tapa edistää valikoitujen hankkeiden toteutumista mutta eivät välttämättä tehokkain tapa nopeuttaa koko sektorin siirtymistä vähäpäästöisempään toimintaan. Uuden teknologian käyttöönottoon ja monivaiheisiin monen toimijan arvoketjuihin liittyy rajapintariskejä, joiden hallinnassa erilaiset takaus- ja vakuutusmekanismit voivat olla merkittävä tekijä. Katsomme, että myös näitä mekanismeja tulisi edistää erityisesti EU-tasolla, jotta yksityisen pääoman sijoitukset hiilidioksidin talteenottoon helpottuisivat.

Westenergy kannattaa lähtökohtaisesti myös jätteenpolton sisällyttämistä EU:n päästökauppajärjestelmään koko unionin laajuisesti mahdollisimman nopeasti ennen 2030-luvun alkua. Tämä ratkaisu olisi selvä signaali siitä, että kierrätyskelvottoman jätteen hiili on otettava talteen ja varastoitava tai hyötykäytettävä. Se toisi myös kaikki eurooppalaisen jätehuoltomarkkinan toimijat samalle viivalle päästövähennystoimissa ja loisi osaltaan kannustimen toteuttaa CCUS-laitoksia siellä, missä se on järkevintä.

Päästökauppaan sisällyttäminen on kytketty nykyisessä sähköpolttoaineiden EU-sääntelyssä ehdoksi jätteen sisältämän fossiilisen hiilidioksidin käyttökelpoisuuteen sähköpolttoaineiden tuotannossa ja nopeat päätökset päästökaupan osalta olisivat siten välttämättömiä nykyisten CCU-hankkeiden investointivalmiutta varten. Westenergy katsoo kuitenkin, että päästökauppa itsessään hillitsee jo keskipitkällä aikavälillä fossiilisen hiilidioksidin päättymistä päästöjä aiheuttaviin tuotteisiin, joten Suomen tulisi edistää tämän tarpeettoman kytkennän poistamista. Samalla, kun rakennetaan pysyvämpien hiilituotteiden sääntelyä, on myös tarpeen yksinkertaistaa monimutkaista olemassa olevaa sähköpolttoaineiden (RFNBO, LCF) sääntelyä investointien mahdollistamiseksi. Jäteperäisen hiilidioksidin osalta keskeisin ongelma ovat riittämättömät ja epärealistiset siirtymäajat sen käytölle. EU:n komissiota pitää ohjata nykyistä nopeampaan toimintaan näiden epäkohtien korjaamisessa.

Korostamme, että jätteenpolton päästökauppamekanismi on saatettava voimaan EU-tasoisesti, jotta vältettäisiin jätehuoltomarkkinan vinoutuminen. Esimerkiksi kansallinen päästökauppa johtaisi todennäköisesti suomalaisen ei-vaarallisen jätteen viennin kasvuun. Tämä vaikeuttaisi hiilidioksidin talteenoton kehittymistä ja siirtäisi pahimmillaan päästöjä kaatopaikkaukseen muissa unionin jäsenmaissa, mitä ei voi pitää vastuullisena lopputuloksena.

LISÄTIETOJA LAUSUNNOSTA ANTAA

Olli Alhoniemi, toimitusjohtaja

050 569 3337

olli.alhoniemi@westenergy.fi

F-kaasut

Avovastaus

-

Teollisuus ja muut päästöt

Avovastaus

-

Kuntien ja alueiden ilmastotyö

Avovastaus

-

Kulutuksen hiilijalanjälki

Avovastaus

-

Julkiset hankinnat

Avovastaus

-

Muut poikkisektorit

Avovastaus

-

Suunnitelman ympäristö-, talous- ja sosiaaliset vaikutukset

Avovastaus

-

Muita huomioita

Avovastaus

-

Alhoniemi Olli-Antti
Westenergy Oy

Ripatti Juha
Westenergy Oy